

تاریخ خطی تاریخی

زبان فارسی در کتابخانه

نویسنده: کاتبی، سرای امته ببول

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مركز جامع علوم انسانی

ترجمه و انتشار

دکتر: دکتر اصغر انبیا

پیشگامان علم و ادب

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی

پرتال جامع علوم انسانی

ترجمه و نگارش (۱)
دکتر داود اصفهانیان
استادیار دانشکاه اصفهان

« نسخ خطی تاریخی بزبان فارسی در کتابخانه توپ قاپوی سرای استانبول »

گنجینه آثارخطی فارسی کتابخانه موزه توپ قاپوی استانبول حاوی ۹۳۹ نسخ خطی در باره موضوعات مختلف بشرح زیر میباشد:

- ۱- منابع اسلامی : تفسیر - قرائت - حدیث - کلمات قصار علی (ع) تصوف - طریقت‌ها - تاریخ ادیان - فقه - ادعیه و مذهب مسیح در ۹۷ جلد.
- ۲- تاریخ : تاریخ عمومی اسلام - ادبیات - ایران - هند - مغول - سلاجقه و عثمانی در ۶۶ جلد .
- ۳- بیوگرافی و شرح حال : سفرنامه ، مناقب اولیاء ، تذکره شعرا و جغرافیا در ۴۰ جلد .
- ۴- علوم : دایرةالمعارف - اخلاق و سیاست - منطق و فلسفه - ریاضیات هیأت و نجوم - طب و دامپزشکی و موسیقی در ۸۶ جلد .
- ۵- زبان شناسی : لغت عربی فارسی و فارسی ترکی و فارسی بفارسی و دستور زبانهای عربی بفارسی - عروض و منشآت در ۴۰ جلد .
- ۶- ادبیات : آثار منشور ادبی - آثار منظوم ادبی - معماها و چیستانها و لغزها - حکایات - دیوانها و رسالات مختلف در ۶۱۰ جلد .

۱- این مقاله با استفاده از فهرست و کتاب نامبرده درحاشیه ترجمه و نگارش یافته است.

1- Topkapi Sarayı Müzesi Kütüphanesi Farsça Yazmalar Katalogu No. 1-940

Hazırlayan : Fehmi Edhem Karatay. İstanbul. 1961.

2- Osmanlı Tarih Deyimleri Vերimleri Sözlüğü. 3 cilt. İstanbul. 1971

این کتابها شامل منابع متنوع ادبیات ایران بوده و در بین آنها آثار منظوم معروفی مانند شاهنامه فردوسی، مثنوی مولانا، خمسه‌های نظامی و امیر خسرو دهلوی، کلیات سعدی و دیوان حافظ و نیز آثار منشور مانند جامع التواریخ خواجه رشیدالدین و کلیات حافظ ابرو و تاریخ وصاف و سایرین دیده میشود که بصورت بسیار زیبا و نفیس سوادبرداری شده تذهیب و تجلید گردیده و بسیاری از صفحات آنها با مینیاتور تزئین شده است.

چون منظور از نگارش این مقاله شناسایی کتب تاریخی است لذا بدین ترتیب مشخصات کتب مورد بحث اکتفا می‌شود. در معرفی کتابها حروف لاتین مربوط به نام اختصاری بخشی از کتابخانه و یا نام اختصاری مؤلفین فهرست‌های کتابخانه‌های مختلف غربی و اعداد جلو حروف شماره کتاب در قسمت مربوطه میباشد.

«علائم اختصاری»

- A. = III Ahm ed Kitapligi
 B. = Bagdat Köskükitapligi
 Blochet = Catalogue des manuscrits Persans de la Bibliothèque Nationale, Paris
 Br. = Brockelmann, Carl. Geschichte d. Arabischen Literaturu. supplementen
 E. H. = Emanet hazinesi
 Ethé, I. O. = Ethé, Hermanin and Edward Edwards. Catalogue of Persian manuscripts in the library of India office.
 Flügel = Flügel, Gustav. Die arabischen, Persischen und Türkischen Handschriften der hof Bibliothek zu Wien.
 H. = Hazine Kitapligi
 K. = Koguslar Kitapligi
 K. Z. = Katipçelebi, Kesfuzzunun, ist. 1941 tabi
 M. = Medineden gelen Kitaplar
 M. R. = Sultan Mehmet Resadkitapligi.
 R. = Revan Köskü Kitapligi
 R. = Rieu, Charles. catalogue of the persian manuscripts in the British Museum.
 Y. = Yeniler Kitapligi.

فهرست کتب خطی تاریخی از این قرار است :

تاریخ عمومی اسلام

۱- (E. H. ۱۳۹۰)

کاغذ آهاردار ، طول کتاب ۳۳۷ میلیمتر و عرض آن ۲۲۵ میلیمتر در ۲۱۹ برگ . طول صفحه با تعلیق ۱۴۶ میلیمتر در ۲۱ سطر بطور حدس در قرن ۱۱ هجری (۱۸ میلادی) سواد برداشته شده سرلوحه مذهب جدول شنکرف و لاجورد ، روی جلد نقش خورشید شعاع دار ، جلد سرپوشدار از چرم سیاه.

ترجمه تاریخ طبری

این کتاب اثر ابو جعفر محمد بن جریر بن طبری آملی متوفی (۳۱۰ هجری-۲۳-۲۲۲م) راجع بتاریخ عمومی اسلام میباشد که بدستور حکمران سامانی ابوصالح منصور بن نوح (۳۶۶-۳۵۰ هجری ۹۷۶-۹۶۱ میلادی) توسط ابوعلی محمد بن بلعمی در ۳۵۲ هـ ۹۶۳ م بفارسی ترجمه شده است. موضوع این کتاب تاریخ از خلقت بشر تا اواخر عهد خلافت مستظهر (۱۱۱۸-۱۰۹۴ م و ۵۱۵-۴۳۷ هـ) میباشد و آغاز آن با نسخ موجود در فهرست‌های K. Z و Ethé و I. O و Flügel متفاوت است.

آغاز : «شکر و سپاس حضرت خالق را که انوار دقایق حکمت او از هر ذره‌ای از ذرات کاینات تابانست ... رجوع شود :

Flügel , II , 64 ; Rieu I , 68 ; Ethé , I.o.2-12 ; K.Z, 297

۲- (H. ۱۶۵۳)

کاغذ آهاردار . طول ۵۴۵ مم عرض ۳۸۰ مم ۴۳۵ برگ. طول هر صفحه بخط نستعلیق ۲۲۸ مم در ۳۵ سطر. آخر کتاب ناقص است . در سال (۸۱۹ هـ- ۱۷-۱۴۱۶ م) بوسیله مؤلف برای کتابخانه شاهرخ نوشته شده است ظهر

۱- جدول خطوطی است که از طلا و شنکرف و جز آن گرداگرد صفحه میکشند .

نرنگ مین ج ۱ ص ۱۲۱۸ .

صفحات مذهب . دارای ۸ سرفصل و ۱۴۲ مینیاتور بسبک تیموری . جلد
فرنگی از چرم قرمز رنگ .

زبدة التواریخ

بوسیله نورالدین لطف الله بن عبدالله معروف به حافظ ابرو (فوت: ۸۳۴هـ،
۳۱-۱۴۳۰ م) در مورد تاریخ عمومی اقوام مشرق زمین نوشته شده و موضوع
آن از بدو پیدایش تا دوره اسلام و دول اسلامی و مغولان و اقوام ترك میباشد
در فصل ششم این کتاب در حالیکه سخن از تاریخ هند میرود بیکباره کتاب
پایان میپذیرد .

آغاز: آغاز کتاب داستانها مجموع فذلك بیانها حمد و ثنا و آخرین
مالك الملكى تواند بود که .... رجوع شود :

K. Z. II, 951; Flügel, II, 174

۳ - (H. ۱۶۵۹)

کاغذ ظریف آهاردار ، طول ۴۱۰ مم عرض ۳۱۰ مم ۶۵۵ برگ . طول
هر صفحه با تعلیق ۲۰۵ مم در ۲۹ سطر تخمیناً در قرن نهم هجری (۱۵ میلادی)
سواد برداشته شده است . تعدادی از صفحات اول کتاب ناقص است .
عناوین شنگرف و لاجورد جدول نیز رنگی است . جلد از چرم سیاه
میباشد .

این نسخه زبدة التواریخ حافظ ابرو حاوی سلطنت قوبیلای خان (۸۳۰
هجری-۲۷-۱۴۲۶ میلادی) تا زمان درگذشت سیورغتمش از احفاد چنگیز
میباشد .

آغاز: ..... تمامت این اقوام لشکر به نشستند آنچه بدست راست.....

— نسخه دیگر از همان کتاب .

۴ - (R. ۱۵۳۸)

کاغذ آهاری ، طول ۲۵۰ مم عرض ۱۶۵ مم در ۲۵۴ برگ طول صفحه
باخط نسخ ۹۵ مم در ۱۵ سطر بطور حدس در اواخر قرن نهم هجری (۱۵ میلادی)
استنساخ گردیده است . سر لوحه مذهب جدول زر . جلد سر پوشدار بانقش
خورشید شعاع دار طلائی از نوع چرم قرمز رنگ تند .

بهجة التواریخ

تاریخ مختصری است از دول اسلامی حاوی خلاصه‌ای از وقایع خلقت
آدم تا جلوس سلطان محمد فاتح به تخت سلطنت . مؤلف شکرالله بنی شهاب-
الدین احمد این کتاب را در ۸۶۱ هجری بپایان رسانیده و در ۸۶۴ فوت
کرده است .

آغاز : این کتاب را از تفاسیر کلام رب العالمین جل ذکره وعم نواله از
کتاب سته احادیث نبوی و از کتاب سیر نبی .....
رجوع شود به :

Rieu , 884; Blochet 271 - 275 .

۵ - (R. ۱۵۳۹)

کاغذ آهاردار کرمی رنگ طول ۲۵۰ مم عرض ۱۷۲ مم در ۳۱۷ برگ
طول هر صفحه با تعلیق ۱۰۰ مم در ۱۹ سطر در مجرم ۹۳۹ هجری بوسیله یحیی بن
ولی استنساخ گردیده است . سر لوحه مذهب . جدول زر .

۶ - (A. ۲۹۱۶)

کاغذ آهاردار طول ۳۱۵ مم عرض ۲۰۰ مم در ۱۰۲۵ برگ . طول هر صفحه
با تعلیق ۱۲۰ مم در ۳۴ سطر بوسیله محمود بن محمد الافزازی در ۲۶ جمادی الاول
۹۶۰ هجری سواد برداری شده است . سر لوحه مذهب عناوین شنگرف .
جدول زرولاچورد .

روضة الصفاء في سيرة الانبيا والملوك والخلفاء

این کتاب تاریخ اقوام مسلمان تا عصر مؤلف بوده و تألیف محمدخواند شاه بن محمود (فوت ۹۰۳ هجری) معروف به میرخواند میباشد. این اثر مرکب از یک مقدمه هفت جلد و یک جلد ملحقات است. در فهرست کتابخانه‌های ذکر شده در ذیل مشخصات کامل این اثر وجود دارد.

آغاز: زیب فهرست نسخه مفاخر انبیای عالی مکان و زینت دیباچه مجموعه سلاطین .....

Rieu , 87b - 96s , 1064 b ; Blochet , 276 - 311 ;

Ethé , 3005 - 3008 ; Storey , 92 ; 1236 - 7 .

۷ - (R . ۱۵۰۷)

نسخه دیگر

کاغذ آهاردار طول ۲۸۶ مم عرض ۱۹۰ مم در ۳۰۱ برگ . طول هر صفحه با تعلیق ۱۳۰ مم در ۲۴ سطر بوسیله محمد امین بن سنجر تر کمن در رجب ۱۰۹۳ استنساخ شده است جلد سرپوشدار از چرم و کاغذ قهوه‌ای رنگ .

۸ - (R . ۱۵۰۸)

جلد دوم

کاغذ آهاردار . طول ۳۰۰ مم عرض ۱۷۰ مم در ۵۹۵ برگ طول هر صفحه با تعلیق ۹۳ مم در ۲۱ سطر در ۲۷ شوال ۱۰۵۰ هجری استنساخ گردیده، سرلوحه مذهب . جدول شنگرف و لاجورد . جلد سرپوشدار با نقش خورشید شعاع‌دار از چرم آلبالوئی رنگ .

آغاز: عنوان صحیفه مرادات و فهرست مجموعه سعادات .....

۹ - (R . ۱۵۱۳)

جلد سوم

کاغذ آهاردار نازک . طول ۳۱۵ مم و عرض ۱۹۰ مم در ۳۵۹ برگ طول

هر صفحه بانسخ ۱۱۵ مم در ۲۵ سطر. در شعبان ۱۰۰۹ هجری بوسیله محمود بن حسن خوراسگانی استنساخ شده است و دارای جلد سرپوشدار با نقش خورشید شعاع دار زر از چرم قرمز رنگ .

آغاز : جزو سیم از مجلدات ثالث در ذکر صادرات افعال و واردات احوال صاحب قران امیر تیمور کورکان .....

۱۰ - (R. ۱۵۰۹)

جلد سوم و چهارم ❁

کاغذ آهاردار . طول ۴۱۰ مم . عرض ۲۷۰ مم در ۳۳۰ برگ . طول هر صفحه با تعلیق ۱۷۲ مم در ۲۰ سطر . بوسیله محمود بن حاجی جهرمی در محرم ۱۰۰۵ هجری استنساخ گردیده است . دارای دوسر لوحه . جدول شنگرف . جلد سرپوشدار با نقش خورشید شعاع دار ، از چرم آلبالوئی رنگ . دو قسمت داخلی روی جلد و پشت جلد دارای نقش خورشید شعاع دار میباشد . آغاز جلد سوم : حمد و ثنائی که سبحان ملاء اعلا از آداء شمه از آن عاجز آیند .....

آغاز جلد چهارم : بسم الله الرحمن الرحيم فهرست نسخه سعادات ابدی و دیباچه مجموعه کرامات سرمدی .

۱۱ - (R. ۱۵۱۰)

جلد چهارم ❁

کاغذ آهار دار طول ۳۳۳ مم و عرض ۱۹۵ مم ۳۶۴ برگ طول هر صفحه با تعلیق ۱۱۳ مم ۲۳ سطر گمان میرود در قرن ۱۱ هجری سواد برداری شده است سر لوحه مذهب جدول شنگرف و لاجورد .

جلد سرپوشدار با نقش خورشید شعاع دار از چرم دارچینی رنگ .

آغاز : فهرست نسخه سعادت ابدی ...

۱۲ - (R. ۱۵۱۲)

جلد پنجم

کاغذ آهاردار کرمی رنگ . طول ۲۵۰ مم و عرض ۱۷۵ مم ۲۹۲ برگ .
طول هر صفحه با تعلیق ۱۱۰ مم . در ۱۹ سطر . بوسیله ملك محمد بن عرب
صوفی آبادی در ذیقعده ۱۰۴۰ هجری (۱۶۳۱ میلادی) استنساخ گردیده
است . عناوین شنگرف . جلد سرپوشدار از چرم قرمز رنگ .

آغاز : آرایش دیباچه مناقب و مآثر سلاطین رفیع مقدار و نمایش

روزنامه چه خصایص و مفاخر خواقین کردون اقتدار ...

۱۳ - (R. ۱۵۱۱)

جلد ششم

کاغذ آهاردار . طول ۳۳۰ مم و عرض ۱۹۰ مم ۲۸۲ برگ طول هر صفحه
با تعلیق ۱۰۵ مم در ۲۵ سطر تخمیناً در قرن یازدهم سوادبرداری گردیده است
سر لوحه مذهب جدول شنگرف . جلد سرپوشدار از چرم قهوه‌ای رنگ .

۱۴ - (R. ۱۵۶۱)

کاغذ آهاردار . طول ۲۴۸ و عرض ۱۴۵ مم ۲۳۸ برگ طول هر صفحه با
تعلیق ۹۵ مم . ۱۹ سطر در ۱۰۲۷ هجری استنساخ شده است از ابتدای کتاب
یک صفحه ناقص است جلد از چرم نرم قرمز رنگ .

این کتاب که قسمتی از جلد ششم تاریخ عمومی اسلام می‌خواند است
حاوی تاریخ عصر تیمور میباشد و حوادث این دوره تا هنگام فتح حمص ،
حماوه بعلبک بوسیله تیمور آورده شده است .

آغاز: ... از نص و لکن رسول الله و خاتم النبیین رایت رسالتش...

۱۵- (A-۲۹۳۷)

کاغذ آهاری طول ۴۱۵ م م ، عرض ۳۴۰ م م ۲۲۷ برگ. طول هر صفحه ۳۹۰ م م در ۲۰ سطر. برای کتابخانه قاسم سلطان بن سید احمد خان قاضی استنساخ شده است. جلد سرپوشدار و نقش خورشید شعاع دار از چرم آلبالوئی رنگ.

نسبنامه ملوک

این نسبنامه توسط فضل الله بن الخیر (فوت : ۷۱۸ هـ ، ۱۳۱۸ م) از جامع التواریخ خود نویسنده بوجود آورده شده و حاوی موضوعاتی از بدو خلقت تا زمان چنگیز خان (۲۰۳ هـ - ۱۲۰۶ م) میباشد. آغاز : الحمد لله رب العالمین .... اما بعد ... این بنده ضعیف فضل الله بن الخیر ... در مورد جامع التواریخ مراجعه شود :

Ethé , I . O , 17 , 2828 ; Rieu , I , 74.

۱۶- (H.۱۵۹۰)

کاغذ آهاری طول ۲۴۵ و عرض ۱۵۰ ، ۳۰ برگ تاخورده . تخمیناً در آخر قرن نهم هجری (۱۵ میلادی) نوشته شده جدول شنگرف جلد دارای نقش خورشید شعاع دار از چرم دار چینی رنگ.

سلسله نامه

شجره ای است از عصر حضرت آدم تا دوره بایزید دوم (۱۵۱۲-۴۸۱ میلادی) شامل تمام پیامبران خلفای راشدین و سایر حکمرانان اسلامی. در ابتدای این کتاب قطعاتی از تفسیر حسین واعظ کاشفی آورده شده.

آغاز: قولی آنست که چون حوا حامله شد ابلیس بصورت مجهوله بر حوا ظاهر گشت...

۱۷- (۸-۲۹۳۵)

کاغذ آهاردار. طول ۴۱۰ م م. عرض ۲۷۰ م م ۴۰۶ بر گ. طول صفحه با خط نسخ ۱۸۵ م م در ۳۱ سطر بطور حدس در اواسط قرن نهم سواد برداری شده است سرلوحه مذهب. جدول شنکرف و لاجورد. برای کتابخانه الغ بیک گرگانی (۸۵۳-۸۵۰) استنساخ گردیده است. جلد سرپوشدار بانقش خورشید شعاعدار و نیز گوشه‌دار از چرم آلبالوئی رنگ.

تواریخ عالم

نوشته احمد بن محمد بن محمد بن بخارائی (قرن هفتم) تاریخ عمومی مشرق زمین و عالم اسلام میباشد از بدو خلقت تا سال ۷۰۰ هجری (۱۳۰۰ میلادی) این تألیف دارای یک مقدمه و دو بخش میباشد. مقدمه درباره پیامبران، بخش اول در مورد تاریخ قدیم ایران و قسمت دوم از ظهور اسلام تا سال ۷۰۰ هجری میباشد.

آغاز: حمد و مدح و آخرین حضرت جهان آفرین را که .....

۱۸- (R-۱۵۲۴)

کاغذ آهاردار نازک، طول ۲۳۵ م م و عرض ۱۴۰ م م ۱۷۸ بر گ. طول هر صفحه با تعلیق ۸۰ م م در ۱۹ سطر در مدینه بوسیله عبدالله همدانی در ۹۹۵ هجری (۹۱-۱۵۹۰ م) استنساخ شده.

سرلوحه مذهب. جدول زر، جلد از چرم آلبالوئی رنگ.

تاریخ مدینه منوره

این کتاب ترجمه (وفا الوفا به اخبار دارالمصطفی) ابوالحسن سیدعلی بن

عبدالله بفارسی میباید شامل سه باب و هرباب منقسم به سه فصل .
آغاز : سپاس بسیار وستایش بیشمار پرورد گاریرا که .... رجوع شود:

Br . II , 223 ; K . Z , 302

۱۹ - (R - ۱۵۲۵)

همان کتاب

کاغذ آهاری . طول ۲۳۰ مم و عرض ۱۳۵ مم ۱۷۱ برگ طول هر صفحه با
تعلیق ۸۵ مم در ۲۱ سطر در سال ۹۹۲ هجری (۱۵۸۴ میلادی) در مدینه بوسیله
عبدالله بن حسین همدانی استنساخ شده است . سر لوحه مذهب . جدول لا جورد .
سرفصول شنکرف و جلد سرپوشدار بانقش خورشید شعاع دار از چرم
آلبالوئی رنگ .

۲۰ - (H - ۱۰۴۳)

کاغذ آهاری کرمی رنگ . طول ۲۰۰ مم عرض ۱۲۰ مم ۲۴۳ برگ . طول
هر صفحه با تعلیق ۶۵ مم در دو ستون ۱۴ سطری . بطور حدس در قرن دهم هجری
سواد برداری شده است سر لوحه مذهب جدول زر جلد سرپوشدار و گوشه دار
بانقش خورشید شعاع دار از چرم آلبالوئی سوخته .

فتح الابواب

این کتاب نوشته جمال الدین محمد اردستانی (فوت ۸۷۹ هجری - ۷۵ -
۱۴۷۴ م) دایر بر فتح مکه به نشر و نظم بطور مختلط میباشد . این مؤلف اثر دیگری
بنام استقامت نامه دارد .

آغاز: بسم الله الرحمن الرحيم انا فتحنا لك فتحا مبينا ..... ای مشتاق که
شمه ترك تازی زبان که گشایشهای ابواب ظاهر و باطن .....

K. Z. Z. S. 158

رجوع شود:

تواریخ انبیاء

۲۱ - (B - ۲۴۹)

کاغذ آهاری ضخیم طول ۳۵۸ مم و عرض ۲۵۰ مم ۱۹۳ بر گ، طول هر صفحه با تعلیق بسیار زیبا ۱۲۲ مم در ۱۷ سطر، بطور حدس در قرن دهم هجری (۱۶ میلادی) استنساخ گردیده سرلوحه و دو صفحه عنوان مذهب سرسرها قرمز جدول طلائی و رنگارنگ، جلد سرپوشدار و گوشه دار بانقش خورشید شعاع دار، جلد از چرم آلبالوئی سوخته، دو قسمت داخلی روی جلد و پشت جلد با کنده کاری تزئین شده است.

قصص انبیاء

نوشته اسحاق بن ابراهیم بن منصور بن خلف نیشابوری (فوت آخر قرن پنجم هجری) میباشد راجع به قصه های موجود از عصر حضرت آدم تا خلافت عثمان. بنظر ریومولف از رجال آخر قرن پنجم میباشد.
آغاز: سیاس وستایش مرپرورد گاریرا که ..... الحمد لله الحمید المعید رب الخلاق.....

رجوع شود: Rieu. I. 143; Ethé, I. O. 580 Flügel, II, 370; K. Z. II, 1328;

۲۲ - (H. ۱۲۲۴)

کاغذ آهاری طول ۳۵۵ مم عرض ۲۴۹، ۲۳۵ بر گ. طول هر صفحه با تعلیق ۱۱۷ مم در ۱۴ سطر بطور حدس در اوایل قرن دهم هجری (۱۶ میلادی) استنساخ گردیده است. دارای دو صفحه عنوان تذهیب شده و ۱۳ مینیاتور است. آیات و عناوین شنگرف و لاجورد جدول زر. کنار بعضی از صفحات بانقوش خاصی تزئین گردیده است.

۲۳ - (H. ۱۲۲۵)

کاغذ آهاری، طول ۳۶۰ مم و عرض ۲۵۹ بر گ، طول هر صفحه با

تعلیق ۴۱۲۰م در ۱۴ سطر تخمیناً در قرن دهم هجری سواد برداری شده است .
 دارای دو صفحه عنوان مذهب ۱۷ و مینیاتور آیات و عناوین و جدولها طلائی
 و شنگرف و لاجورد . کنار بعضی از صفحات بانقوش خاصی تزئین گردیده
 است . جلد سرپوشدار بانقش خورشید شعاع دار برجسته از چرم آلبالوئی
 سوخته . دو قسمت داخلی روی جلد و پشت جلد با کنده کاری تزئین شده است .

۲۴ - (H. ۱۲۲۶)

کاغذ ضخیم آهاری ، طول ۳۵۸ و عرض ۴۴۰م و ۲۳۶ برگ طول هر صفحه
 با تعلیق ۴۱۲۰م در ۱۵ سطر بطور حدس در قرن دهم هجری سواد برداری شده
 است دو صفحه عنوان مذهب یک سر لوحه و ۲۵ مینیاتور دارد . آیات، عناوین
 و جداول طلائی و رنگی . بعضی از صفحات با تزئین خاص و جلد بانقش برجسته
 خورشید شعاع دار و حیوانات مختلف تزئین شده و نوع جلد از چرم آلبالوئی
 سوخته دو قسمت داخلی روی جلد و پشت جلد تزئین کننده کاری دارد .

۲۵ - (H. ۱۲۲۷)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

کاغذ آهاری ، طول ۴۳۰م عرض ۲۱۵م و ۲۰۵ برگ . طول هر صفحه با تعلیق
 ۴۱۲۴م در ۱۷ سطر در سال ۹۸۳ هجری (۷۶-۱۰۷۵م) استنساخ شده . دو صفحه
 عنوان مذهب یک سر لوحه و ۳۲ مینیاتور دارد . عناوین و جداول طلائی و رنگی .
 بعضی از صفحات مزین . جلد بانقش برجسته خورشید شعاع دار طلائی از چرم
 آلبالوئی سوخته دو قسمت داخلی روی جلد و پشت جلد تزئین کننده کاری دارد .

۲۶ - (H. ۱۲۲۸)

کاغذ آهاری طول ۴۳۶م عرض ۲۳۲م در ۱۶۸ برگ . طول هر صفحه با تعلیق

۴۴۱۲۵ در ۱۹ سطر دو صفحه از اول کتاب ناقص است. بطور حدس در قرن دهم هجری (۴۱۶) سواد برداری شده است. عناوین و جداول طلائی و رنگی و ۳۰ عدد مینیاتور دارد. اطراف صفحات بارنگ روشنی تزئین شده. جلد بانقش خورشید شعاع دار برجسته طلائی از چرم آلبالوئی سوخته دو قسمت داخلی روی جلد و پشت جلد تزئین کننده کاری دارد.

۲۷ - (R. ۱۵۳۶)

کاغذ آهاری طول ۴۴۳۵۵ و عرض ۴۴۲۴۰ در ۲۰۵ برگ. طول هر صفحه با تعلیق ۴۴۱۱۲ در ۱۵ سطر بوسیله علاءالدین منصور در ۹۸۷ ه (۱۵۷۹) استنساخ گردیده است دو صفحه عنوان مذهب عناوین شنگرف و جداول طلائی. باندازه قد صفحات ۱۵ عدد مینیاتور دارد. جلد بانقش خورشید شعاع دار طلائی از چرم آلبالوئی سوخته دو طرف داخلی روی جلد و پشت جلد تزئین کننده کاری دارد.

۲۸ - (E-H. ۱۴۳۰)

کاغذ ضخیم آهاری. طول ۴۴۳۶۵ و عرض ۴۴۲۴۰ در ۲۰۳ برگ. طول هر صفحه با تعلیق ۴۴۱۲۲ در ۱۷ سطر بطور حدس در قرن دهم ه (۴۱۶) استنساخ شده. دو صفحه عنوان مذهب و یک سر لوحه و عناوین شنگرف جداول طلائی و رنگی با ۳۰ عدد مینیاتور. جلد بانقش خورشید شعاع دار طلائی از چرم آلبالوئی سوخته دو طرف داخلی روی جلد و پشت جلد تزئین کننده کاری دارد.

۲۹ - (R. ۱۵۳۴)

✽

کاغذ آهاری ، طول ۴۴۵۰ عرض ۴۴۱۷۶ در ۲۲۸۸ برگ طول هر صفحه با
خط نسخ ۴۴۱۰۵ در ۱۹ سطر . بوسیله محمد بن حسین امیر شاه مازندرانی در
۹۱۲ هـ (۷-۱۵۰۶ م) استنساخ گردیده است ، جلد سرپوشدار با نقش خورشید
شعاع دار ساده از چرم سیاه رنگ.

قصص انبیاء

تاریخ عمومی انبیاء است از دوره حضرت آدم (ع) تا فتح خیبر در سال
هفتم هجری .

آغاز : گفتار در مقدار مدت دنیا خدای تعالی مدت روزگار از آن روز
که کار جهان تمام شد . . . . .

۳۰ - (B-۲۵۰)

کاغذ ضخیم آهاری ، طول ۴۳۴۵ عرض ۲۳۰ در ۲۷۶ برگ طول هر صفحه
با تعلیق زیبا ۴۴۱۱۸ در ۱۷ سطر ، در سال ۹۸۳ هـ (۷۶-۱۵۷۵) استنساخ گردیده
است . سرلوحه مذهب . باندازه قد صفحات ۲۳ مینیاتور بسبک ایرانی دارد .
عناوین شنگرف آیات طلائی جداول طلائی و رنگی . جلد با نقش خورشید
شعاع دار برجسته طلائی از چرم آلبالوئی رنگ دو طرف داخلی روی جلد و
پشت جلد تزئین کننده کاری دارد .

قصص انبیاء

این کتاب از عصر آدم (ع) تا خلافت امام حسن (ع) حاوی مناقب پیامبران
و خلفای راشدین میباشد و توسط محمد بن الحسن بشار فارسی نوشته شده است .

آغاز : الحمد لله الذی لاله اول و آخر الاخر الاول قبل کل شیء .....

K.Z., II, 1328

رجوع شود :

۳۱- (H-۱۲۳۶)

کاغذ ضخیم آهاری - طول ۲۵۵م و عرض ۱۷۵م ۶۲۹ برگ ، طول هر صفحه باخط نسخ ۱۱۰م در ۱۷ سطر، بطور حدس در قرن نهم هجری (۱۵م) استنساخ گردیده . این کتاب برای عبدالله ملك بن عبدالقادر کرمانی تهیه شده دارای سرلوحه مذهب . عناوین و جداول شنگرف و لاجورد . جلد سرپوشدار بانقش برجسته خورشید شعاع دار از چرم سیاه .

قصص انبیا

بعلمت اینککه نام مؤلف کتاب مذکور نشده است این گمان میرود که بوسیله چند نفر مشرکاً تألیف گردیده است. آغاز: الحمد لله رب العالمین ... بعد از ثنای خداوند تبارک و تعالی و صلوات رسول علیه السلام یاد کنم از قصص قرآن و آنچه بدو پیوسته است از پندها و حکمتها و لطایف ....

«بقیه در شماره آینده»

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی